

Overdenking: Repelsteeltje

Anna... Thomas... Maria... Pieter..... Ik noem namen op van de aanwezigen in de kerk.

Fijn dat jullie er zijn. En aan iedereen hier in de kerk, wil ik eigenlijk een paar vragen stellen. Heb jij net je eigen naam gehoord? En hoe heb je dat ervaren? Vond je het fijn en voelde je je gezien? Of kromp je juist een beetje ineen en dacht je: ik word hier liever niet zo openlijk genoemd?

En voor de grote meerderheid die zijn of haar naam zojuist *niet* heeft gehoord: hoe voelde dat voor jou? Voelde je je even gepasseerd, of vond je die anonimiteit juist wel prettig en veilig?

Hoe we reageren op onze naam, raakt de kern van wie we zijn. Een naam zegt heel veel. Je ontvangt hem veelal rondom je geboorte. Zo word je bekendgemaakt bij de ander. Een naam bevestigt dat je er bent en erbij hoort. Het koppelt je aan een familie, een geschiedenis en een cultuur. Genoemd worden geeft een gevoel van eigenwaarde en respect.

Tegelijkertijd zijn er ook mensen die juist anoniem willen blijven. Soms uit een gevoel van veiligheid of uit bescherming. Of simpelweg omdat anonimiteit hen een stuk vrijheid geeft, los van alle maatschappelijke labels.

Want zodra de ander jouw naam wél weet, kan diegene ook macht over jou uitoefenen. Je kunt immers aangesproken worden op wat je doet of laat en dat maakt je kwetsbaar. Vroeger probeerden we die kwetsbaarheid nog te beschermen. Denk maar aan de dikke telefoonboeken van vroeger, waarin je bewust kon kiezen voor een geheim nummer. Of een 06-nummer in plaats van een vaste huistelefoon. Vandaag de dag, in ons volledig digitale netwerk, ligt die privacy voortdurend onder vuur. Onze namen en gegevens zijn overal vindbaar, en daarmee is ook onze kwetsbaarheid vergroot. Geeft deze manier van bekendheid van onze naam, ons dan nog wel eigenwaarde en respect?

Die dynamiek van macht en geheimzinnigheid rondom een naam brengt ons bij het sprookje over Repelsteeltje. Repelsteeltje houdt zijn naam angstvallig verborgen om controle te houden over de koningin. Pas als zij zijn naam ontdekt en hardop uitspreekt, verliest hij zijn magische grip. Het kennen van een naam brengt verbinding en heft de isolatie op.

Dit principe van de naam zien we in een heel ander licht terug in Exodus 3, waarin Mozes vraagt aan de Eeuwige: "Als de Israëlieten mij vragen hoe Uw naam is, wat moet ik dan zeggen?"

De Eeuwige antwoordt daarop met de woorden: **"Ik ben die Ik ben"**. Of, zoals je het ook mag vertalen: ***Ik zal er zijn voor jou***. Dit is de naam waarmee de Eeuwige gekend wil worden. Met deze naam laat Hij zien dat Hij actief aanwezig wil zijn. De Eeuwige weigert een klassieke, begrenzende naam aan te nemen. Een normale naam zou de Eeuwige reduceren tot een "object" dat de mens kan begrijpen of spiritueel kan manipuleren (zoals de Egyptenaren deden met hun goden). De naam van de Eeuwige verlangt juist dat de mens de controle loslaat en vertrouwt op de pure aanwezigheid van de Eeuwige..

Waar Repelsteeltje zijn naam verbergt om de ander te beheersen en in de tang te houden, antwoordt de Eeuwige met Zijn naam juist om Zichzelf onvoorwaardelijk aan de mens te verbinden. De Eeuwige zijn naam is geen geheim wapen voor macht, maar een universele belofte van bevrijding en nabijheid: ***Ik ben er, Ik zie jou, en Ik zal er zijn voor jou***.

Deze belofte daagt ons vandaag uit om heel kritisch naar onze eigen wereld en naar onszelf te kijken. Want een naam dragen is in onze maatschappij helaas niet altijd genoeg om ook echt **gezien** te worden.

Denk aan de asielzoekers en vluchtelingen die aan onze grenzen staan. Denk aan de zwervers en daklozen in onze steden, of aan mensen met een beperking. Zij hebben allemaal een naam, een unieke identiteit en een eigen levensverhaal. Maar in de praktijk van alledag worden zij vaak niet gehoord. Ze verdwijnen in de anonimiteit van koude systemen, dossiers en statistieken. Zij dragen een naam, maar hebben geen stem.

En er is nog een andere realiteit. Je kunt wel een naam dragen, maar er voor je gevoel toch nog niet bij horen. Denk bijvoorbeeld aan pleegkinderen. Ik heb dit zelf ervaren. Je wordt eerst als pleegkind geplaatst bij een gezin met je biologische naam: dus een andere naam dan je pleeggezin. Op dat moment hoor je er eigenlijk niet bij want je draagt een andere achternaam. Heb je via de rechter de naam gekregen van je adoptiegezin, dan hoor je er qua naam bij. Door de bloedband die je niet met dat gezin hebt, hoor je er eigenlijk toch weer niet helemaal bij. Zo heeft een naam een ontstaan, een verhaal in het verleden, in het heden en misschien ook wel in de toekomst. Het gaat daarbij niet alleen om de naam maar bovenal om de mens die bij die naam hoort, ongeacht of hij of zij die naam draagt. Laten we de mens om ons heen blijven zien.

Amen.